

การวิเคราะห์
กระบวนการพัฒนาและปรับปรุง
หลักสูตรเศรษฐศาสตร์มหำบัณฑิต
สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเงิน
คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ

Master in Financial Economics
Methodology • Finance • Economics

จิตติมา เตียงไธสง
นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ
คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ

การวิเคราะห์

กระบวนการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเงิน คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ

โดย

นางสาวจิตติมา เตียงไธสง

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

พ.ศ. 2561

คำนำ

หลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเงิน เป็นหลักสูตรที่ได้รับความนิยมจากผู้เรียนในลำดับต้นๆ ของคณะพัฒนาการเศรษฐกิจ เนื่องจากหลักสูตรมีความโดดเด่น มีความน่าสนใจ มีความเป็นอัตลักษณ์ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านอาจารย์ผู้สอน รายวิชาของหลักสูตรซึ่งถือได้ว่าเป็นจุดแข็งของหลักสูตร เนื่องจากมีการประยุกต์องค์ความรู้ทางด้านเศรษฐศาสตร์และการเงินเข้าด้วยกัน นับว่าเป็นการบูรณาการองค์ความรู้ทั้ง 2 ด้านออกมาเป็นรายวิชาของหลักสูตรได้อย่างน่าสนใจ นอกจากนี้ หลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเงิน เป็นหลักสูตรที่ได้รับการรับรองว่ามีคุณภาพ ได้มาตรฐานและเป็นที่ยอมรับจากผู้เรียนและตลาดแรงงานในด้านความทันสมัย ความเป็นสากล และสอดคล้องกับสถานการณ์ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ด้วยเหตุนี้ ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิเคราะห์กระบวนการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเงิน เนื่องจากกระบวนการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรดังกล่าวเป็นกระบวนการที่สำคัญมากที่สุดกระบวนการหนึ่งในการขับเคลื่อนให้หลักสูตรสามารถผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถในการประยุกต์ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเงิน และมีความรู้ความชำนาญทางเศรษฐศาสตร์การเงินในระดับสูง ไปปฏิบัติงานในสาขาอาชีพต่างๆ ในภาคการเงิน เพื่อการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ ต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาบัณฑิต ของคณะพัฒนาการเศรษฐกิจ

ผู้ศึกษาในฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายสนับสนุนที่ได้รับมอบหมายให้ดูแลรับผิดชอบหลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเงิน จึงได้ทำการศึกษาวิเคราะห์กระบวนการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรดังกล่าวโดยมีการเทียบเคียงกับทฤษฎีและแนวคิดกระบวนการพัฒนาหลักสูตรอย่างเป็นระบบ ระเบียบ มีคุณภาพและได้มาตรฐาน จากนักทฤษฎีและนักพัฒนาหลักสูตรที่สำคัญ ได้แก่ Taba และวิชัย วงษ์ใหญ่ นอกจากนี้ ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาวิเคราะห์แนวทางในการออกแบบและกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตรโดยการเทียบเคียงทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการออกแบบหลักสูตรให้มีความโดดเด่น น่าสนใจ และสะท้อนต่อความต้องการของผู้เรียนและตลาดแรงงานได้อย่างสูงสุด

ผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่า การศึกษาวิเคราะห์นี้จะเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในกระบวนการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรอื่นๆ ในด้านการดำเนินการที่เป็นระบบระเบียบ สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เพื่อความมีคุณภาพของหลักสูตรต่อไป

จิตติมา เดียงไธสง

ผู้จัดทำ

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ง
สารบัญภาพ	จ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์	2
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
1.4 ขอบเขตของการวิเคราะห์	3
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ	3
บทที่ 2 ทฤษฎี แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4
2.1 ความหมายของหลักสูตร	4
2.2 ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร	5
2.3 ทฤษฎี แนวคิดและกระบวนการพัฒนาหลักสูตร	6
2.4 ลักษณะหลักสูตรที่ดี	16
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	18
บทที่ 3 วิธีการวิเคราะห์	19
3.1 ข้อมูล	19
3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล	19
3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล	19
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์	21
4.1 การวิเคราะห์กระบวนการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร	21

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	32
5.1 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการใช้ทฤษฎีและแนวคิดกระบวนการพัฒนา หลักสูตรของ Taba	32
5.2 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการใช้แนวคิดกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ วิชัย วงษ์ใหญ่	32
5.3 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom	33
5.4 ข้อเสนอแนะ	34
บรรณานุกรม	35
ภาคผนวก	37

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 กระบวนการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรโดยเทียบเคียงกับขั้นตอน กระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ Taba	21
ตารางที่ 2 กระบวนการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรโดยเทียบเคียงกับขั้นตอน กระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ วิชัย วงษ์ใหญ่	27
ตารางที่ 3 กระบวนการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรโดยเทียบเคียงกับ ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom	30

สารบัญภาพ

	หน้า
แผนภาพที่ 1 แบบจำลองทฤษฎีการออกแบบหลักสูตรของ Beauchamp	7
แผนภาพที่ 2 แบบจำลองทฤษฎีการออกแบบหลักสูตรและทฤษฎีวิศวกรรมหลักสูตร ของ Beauchamp	7
แผนภาพที่ 3 แบบจำลองรูปแบบและกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ Tyler	8
แผนภาพที่ 4 แบบจำลองรูปแบบและกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ Taba	10
แผนภาพที่ 5 แบบจำลองรูปแบบและกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ Oliva	11
แผนภาพที่ 6 แบบจำลองรูปแบบและกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ วิชัย วงษ์ใหญ่	13
แผนภาพที่ 7 แบบจำลองทฤษฎีการเรียนรู้ (Bloom's Taxonomy) ของ Bloom	14

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ

คณะพัฒนาการเศรษฐกิจเป็นคณะหนึ่งของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ที่มีการเปิดสอนหลักสูตรระดับปริญญาโทและปริญญาเอกหลายหลักสูตร โดยแรกเริ่มมีการเปิดสอนหลักสูตรระดับปริญญาโทเพียงหลักสูตรเดียว คือ หลักสูตรพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต ทางพัฒนาการเศรษฐกิจ ภาคปกติ จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2513 จึงได้มีการดำเนินการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรในครั้งแรก เพื่อให้มีความสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในขณะนั้น คณะพัฒนาการเศรษฐกิจยังคงดำเนินการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรมาอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งมีการเปิดสอนภาคพิเศษครั้งแรกในปี พ.ศ. 2532 เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้กับผู้สนใจที่ต้องทำงานและไม่สามารถเรียนในภาคปกติได้ ในปี พ.ศ. 2547 คณะพัฒนาการเศรษฐกิจได้เปิดสอนหลักสูตรระดับปริญญาเอก เพื่อสร้างองค์ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ขั้นสูงและผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถในการช่วยพัฒนาประเทศต่อไป ปัจจุบันคณะพัฒนาการเศรษฐกิจได้มีการเปิดสอนหลักสูตรระดับปริญญาโท จำนวน 4 หลักสูตร ได้แก่ 1) หลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ (หลักสูตรภาษาไทย) และ Master of Economics Program (English Program) 2) หลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ (หลักสูตรภาษาไทย) 3) หลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเงิน (หลักสูตรภาษาไทย) 4) หลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์และการบริหาร (หลักสูตรภาษาไทย) และ Master of Economics Program in Economics and Management (English Program) และ หลักสูตรระดับปริญญาเอก จำนวน 1 หลักสูตร ได้แก่ Doctor of Philosophy Program in Economics (International Program)

หลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเงิน เป็นหลักสูตรระดับปริญญาโทหลักสูตรหนึ่งของคณะพัฒนาการเศรษฐกิจที่มีการเปิดสอนในปี พ.ศ. 2551 โดยมีเป้าหมายเพื่อผลิตทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ มีวิสัยทัศน์ และมีคุณธรรมในสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเงิน สามารถวิเคราะห์สถานการณ์ทางเศรษฐกิจและผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อองค์กรธุรกิจในภาคการเงินและภาคการผลิตอื่นได้ หลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเงินได้มีการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรจำนวน 2 ครั้งด้วยกัน ครั้งแรกในปี พ.ศ. 2555 โดยเน้นการปรับปรุงทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ ทฤษฎีทางการเงิน และเครื่องมือวิเคราะห์วิจัยทางเศรษฐศาสตร์ เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความเข้าใจกลไกการทำงานของระบบเศรษฐกิจกับการวิเคราะห์ทางการเงินด้วยเครื่องมือการวิเคราะห์ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงานที่ต้องการมหาบัณฑิตทางเศรษฐศาสตร์ที่มีความรู้ความชำนาญเฉพาะสาขามากขึ้น และครั้งที่สองในปี พ.ศ. 2560 ซึ่งเป็นการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้มีความหลากหลาย มีการ

ปรับโครงสร้างหลักสูตร โดยเพิ่มสาขาวิชาเอก 2 สาขาวิชาเอก คือ วิเคราะห์การลงทุน และการวางแผนการเงิน เพื่อเป็นการเพิ่มโอกาสความก้าวหน้าให้กับบัณฑิตในเส้นทางวิชาชีพนักเศรษฐศาสตร์การเงินในโลกยุคใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งตอบสนองต่อสภาพสังคมและภาคธุรกิจการเงินไทยที่กำลังเติบโตในยุคเศรษฐกิจใหม่

การพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเงิน นอกจากจะดำเนินการภายใต้กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติและเกณฑ์มาตรฐานระดับบัณฑิตศึกษาแล้วนั้น กระบวนการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเงิน ก็เป็นหัวใจสำคัญในการทำให้หลักสูตรมีความน่าสนใจ มีความทันสมัย และมีคุณภาพ สามารถตอบสนองต่อความต้องการของบัณฑิต ผู้ใช้บัณฑิต และตลาดแรงงานทั้งจากภาครัฐและเอกชน ด้วยเหตุนี้ ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะวิเคราะห์กระบวนการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเงิน ซึ่งเป็นหลักสูตรของคณะพัฒนาการเศรษฐกิจที่ได้รับความนิยมอย่างมากจากผู้สนใจสมัครเรียนที่มาจากหลากหลายสาขาอาชีพ ทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชน ว่าใช้กระบวนการใดและตรงกับแนวคิดหรือทฤษฎีของนักทฤษฎีท่านใดบ้าง จึงทำให้หลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเงิน ยังคงได้รับความสนใจจากผู้สมัครเรียนอย่างต่อเนื่องตั้งแต่เริ่มเปิดสอนจนถึงปัจจุบัน และได้รับการตอบรับที่ดีจากผู้บัณฑิตทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชน

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์

ในการศึกษาวิเคราะห์นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กระบวนการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเงิน เพื่อศึกษาว่าคณะพัฒนาการเศรษฐกิจเลือกใช้กระบวนการใดบ้างในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเงิน และสอดคล้องกับแนวคิดหรือทฤษฎีของนักทฤษฎีท่านใดบ้าง จึงทำให้หลักสูตรมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว เป้าหมายของหลักสูตรมีความชัดเจน เนื้อหาของหลักสูตรมีความน่าสนใจ มีความทันสมัย ตรงตามความคาดหวังของผู้เรียนและตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงาน

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.3.1 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเงินในครั้งต่อไป

1.3.2 สามารถนำกระบวนการไปประยุกต์ใช้กับการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรต่างๆ ในระดับปริญญาโทและระดับปริญญาเอกของคณะพัฒนาการเศรษฐกิจ

1.3.3 ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ ความเข้าใจ ในกระบวนการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร เพื่อการพัฒนาหลักสูตรให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

1.4 ขอบเขตของการวิเคราะห์

ในการวิเคราะห์นี้ มุ่งเน้นการศึกษาวิเคราะห์กระบวนการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเงิน โดยวิเคราะห์จากทฤษฎีการพัฒนาหลักสูตรของนักทฤษฎี Hilda Taba (1962) แนวคิดกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของวิชัย วงษ์ใหญ่ (2523) และ ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom (1956)

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

หลักสูตร หมายถึง โครงการหรือแผนข้อกำหนดที่กำหนดหลักการ เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ โครงสร้าง เนื้อหาสาระ กิจกรรมหรือประสบการณ์การเรียนรู้ที่จะพัฒนาความสามารถและการเกิดการเรียนรู้ของผู้เรียน ตลอดจนการประเมินผลการเรียนรู้ด้วย

การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การปรับปรุงหลักสูตรเดิมที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้นทั้งในด้านการวางจุดหมาย การจัดเนื้อหาวิชาการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผลอื่นๆ เพื่อให้บรรลุมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดในหลักสูตร หรือ การจัดทำหลักสูตรใหม่โดยไม่มีหลักสูตรเดิมอยู่ก่อน

กระบวนการพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การกำหนดกรอบแนวคิดและหลักเกณฑ์ที่นำมาใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรอย่างเป็นระบบ เพื่อให้องค์ประกอบของหลักสูตรที่นำไปใช้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ELO ย่อมาจาก Expected Learning Outcomes หมายถึง ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

LO ย่อมาจาก Learning Outcomes หมายถึง ผลการเรียนรู้

บทที่ 2

ทฤษฎี แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิเคราะห์กระบวนการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเงินนี้ ผู้ศึกษามุ่งศึกษาวิเคราะห์จากทฤษฎี แนวคิดและองค์ประกอบต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องใน 5 ประเด็นหลัก ดังต่อไปนี้

- 2.1 ความหมายของหลักสูตร
- 2.2 ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร
- 2.3 ทฤษฎี แนวคิด รูปแบบและกระบวนการพัฒนาหลักสูตร
- 2.4 ลักษณะหลักสูตรที่ดี
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ความหมายหลักสูตร

กาญจนา คุณารักษ์ (2540) ได้กล่าวถึงความหมายของหลักสูตรว่า คือ โครงการหรือแผนข้อกำหนดอันประกอบด้วย หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง กิจกรรมและวัสดุต่างๆ ในการจัดการเรียนการสอนที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถและเกิดการเรียนรู้ โดยส่งเสริมให้เอ้กัตบุคคลไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตน

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554) ได้กล่าวไว้ว่า หลักสูตรมีรากศัพท์มาจากภาษาลาติน หมายถึง เส้นทางที่ใช้วิ่งแข่งขัน เนื่องจากเป้าหมายของหลักสูตรมุ่งหวังให้ผู้เรียนได้เจริญเติบโต เป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพและประสบความสำเร็จในการดำรงชีวิต ดังนั้น ความหมายของหลักสูตรที่เป็นที่รู้จักกันทั่วไปในปัจจุบัน คือ มวลประสบการณ์ทางการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในรายวิชา กลุ่มวิชา เนื้อหาสาระ รวมทั้งกิจกรรมต่างๆ ที่ได้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

จากคำจำกัดความข้างต้นซึ่งเป็นแนวคิดของนักการศึกษาไทยมีความสอดคล้องกับความหมายของหลักสูตรซึ่งนักทฤษฎีที่สำคัญนิยามไว้แตกต่างกัน ดังนี้

ฮิลดา ทาบา (Taba 1962) กล่าวว่า หลักสูตรหมายถึง เอกสารที่จัดทำขึ้น เพื่อระบุเป้าหมายและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระ กิจกรรมหรือประสบการณ์การเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้

โบแชมพ์ (Beauchamp 1981) ได้กล่าวถึงความหมายของหลักสูตรว่า หลักสูตรเป็นศาสตร์สาขาหนึ่งซึ่งศึกษาถึงกระบวนการพัฒนาหลักสูตรและวิธีใช้ นอกจากนี้ หลักสูตรยังมีขอบเขตข้อกำหนดเกี่ยวกับการเรียนการสอนที่เขียนขึ้นอย่างเป็นทางการ

เซเลอร์ อเล็กซานเดอร์และเลวิส (Saylor, Alexander and Lewis 1981) กล่าวว่า หลักสูตรหมายถึง แผนการเรียนการสอนที่จัดโอกาสในการเรียนรู้ให้แก่บุคคลที่ได้รับการศึกษา

โอลิวา (Oliva 1992) กล่าวว่า หลักสูตรหมายถึง แผนงานหรือโครงการที่จัดประสบการณ์ทั้งหมดให้แก่ผู้เรียน โดยแผนงานต่างๆ จะถูกกำหนดเป็นลายลักษณ์อักษร มีขอบเขตกว้างขวาง หลากหลาย เพื่อเป็นแนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ต้องการ ดังนั้น หลักสูตรอาจเป็นหน่วย (Unit) เป็นรายวิชา (Course) หรือเป็นรายวิชาย่อย (Sequence of Courses) ทั้งนี้ แผนงานหรือโครงการทางการศึกษาดังกล่าว อาจจัดขึ้นได้ทั้งในและนอกชั้นเรียน ภายใต้การบริหารและดำเนินงานของสถานศึกษา

จากนิยามความหมายของหลักสูตรจากทั้งนักการศึกษาและนักทฤษฎีต่างๆ จึงสามารถสรุปได้ว่า หลักสูตร หมายถึง โครงการหรือแผนข้อกำหนดที่กำหนดหลักการ เป้าหมายและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ โครงสร้าง เนื้อหาสาระ กิจกรรมหรือประสบการณ์การเรียนรู้ซึ่งอาจจัดขึ้นได้ทั้งในและนอกชั้นเรียนที่จะพัฒนาความสามารถและการเกิดการเรียนรู้ของผู้เรียน ตลอดจนการประเมินผลการเรียนรู้ ภายใต้การบริหารและดำเนินงานของสถานศึกษา

2.2 ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525) ได้กล่าวถึงความหมายของการพัฒนาหลักสูตรว่า คือ การพยายามวางโครงการที่จะช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ตรงตามจุดหมายที่กำหนดไว้ หรือการพัฒนาหลักสูตรและการสอน ระบบโครงสร้างของการจัดโปรแกรมการสอน การกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ การปรับปรุงตำราแบบเรียน คู่มือครู และสื่อการเรียนต่างๆ การวัดและการประเมินผลการใช้หลักสูตร การปรับปรุงแก้ไข และการให้การอบรมครูผู้ใช้หลักสูตรให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการพัฒนาหลักสูตรและการสอน รวมทั้งการบริการและการบริหารหลักสูตร

สันต์ ธรรมบำรุง (2527) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development) จะมีความหมายครอบคลุมถึงการสร้างหลักสูตร การวางแผนหลักสูตร การปรับปรุงหลักสูตร และการพัฒนาหลักสูตรซึ่งเป็นการปรับปรุงคุณภาพของหลักสูตรให้ดีขึ้นทั้งระบบ ตั้งแต่จุดมุ่งหมาย การเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล

สงัด อุทรานันท์ (2532) ได้กล่าวถึงความหมายของการพัฒนาหลักสูตรไว้ 2 ลักษณะ คือ 1) การทำหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้นหรือสมบูรณ์ขึ้น และ 2) เป็นการสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่ โดยไม่มีหลักสูตรเดิมเป็นพื้นฐานอยู่เลย

การพัฒนาหลักสูตรตามที่นักการศึกษาไทยหลายท่านได้ให้คำนิยามไว้ดังกล่าวข้างต้น มีความหมายสอดคล้องกับคำนิยามการพัฒนาหลักสูตรที่นักทฤษฎีต่างๆ ได้กล่าวไว้ ดังต่อไปนี้

ฮิลดา ทาบา (Taba 1962) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรหมายถึง การเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงหลักสูตรเดิมให้ได้ผลดียิ่งขึ้นทั้งในด้านการวางจุดมุ่งหมาย การจัดเนื้อหาวิชาการเรียนการสอน การวัดผลและการประเมินอื่นๆ เพื่อให้บรรลุถึงจุดหมายอันใหม่ที่วางไว้ การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งระบบ หรือเปลี่ยนแปลงทั้งหมดตั้งแต่จุดมุ่งหมายและวิธีการ โดยการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรนี้จะมีผลกระทบทางด้านความคิดและความรู้สึกของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย นอกจากนี้ ทาบายังให้ความหมายของการปรับปรุงหลักสูตรว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเพียงบางส่วน โดยไม่เปลี่ยนแปลงแนวคิดพื้นฐานของหลักสูตร

กู๊ด (Good 1973) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรเกิดขึ้นได้ 2 ลักษณะ คือ การปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงหลักสูตร 1) *การปรับปรุงหลักสูตร* เป็นวิธีการพัฒนาหลักสูตรอย่างหนึ่ง เพื่อให้เหมาะกับการเรียนและระบบโรงเรียน จุดมุ่งหมายของการสอน วัสดุอุปกรณ์ วิธีการสอนรวมทั้งประมวลผล 2) *การเปลี่ยนแปลงหลักสูตร* หมายถึง การแก้ไขหลักสูตรให้แตกต่างไปจากเดิม เป็นการสร้างโอกาสทางการเรียนขึ้นใหม่

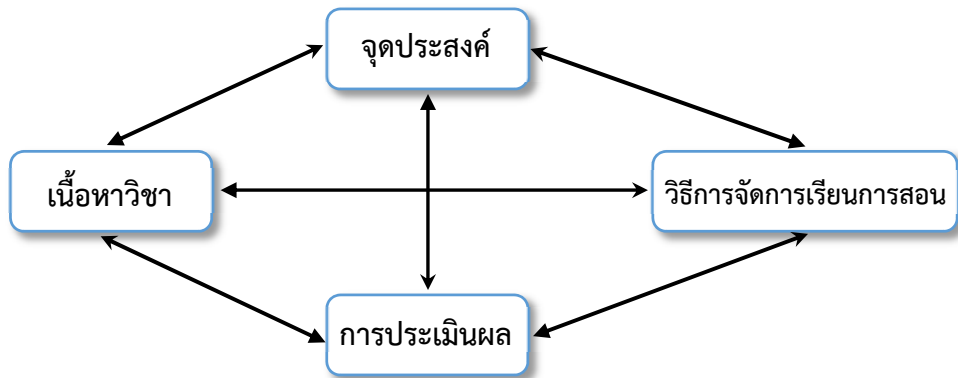
เซเลอร์ อเล็กซานเดอร์และเลวิส (Saylor, Alexander and Lewis 1974) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรหมายถึง การจัดทำหลักสูตรเดิมที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น หรือเป็นการจัดทำหลักสูตรใหม่โดยไม่มีหลักสูตรเดิมอยู่ก่อน การพัฒนาหลักสูตรอาจหมายถึงการสร้างเอกสารอื่นสำหรับนักเรียนด้วย

ดังนั้น ความสำเร็จของการพัฒนาหลักสูตรจากคำนิยามที่นักการศึกษาและนักทฤษฎีต่างๆ ได้กล่าวไว้สามารถสรุปได้ว่า เป็นการปรับปรุงหลักสูตรเดิมที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้นทั้งในด้านการวางจุดมุ่งหมาย การจัดเนื้อหาวิชาการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผลอื่นๆ เพื่อให้บรรลุมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดในหลักสูตร หรือ การจัดทำหลักสูตรใหม่โดยไม่มีหลักสูตรเดิมอยู่ก่อน

2.3 ทฤษฎี แนวคิดและกระบวนการพัฒนาหลักสูตร

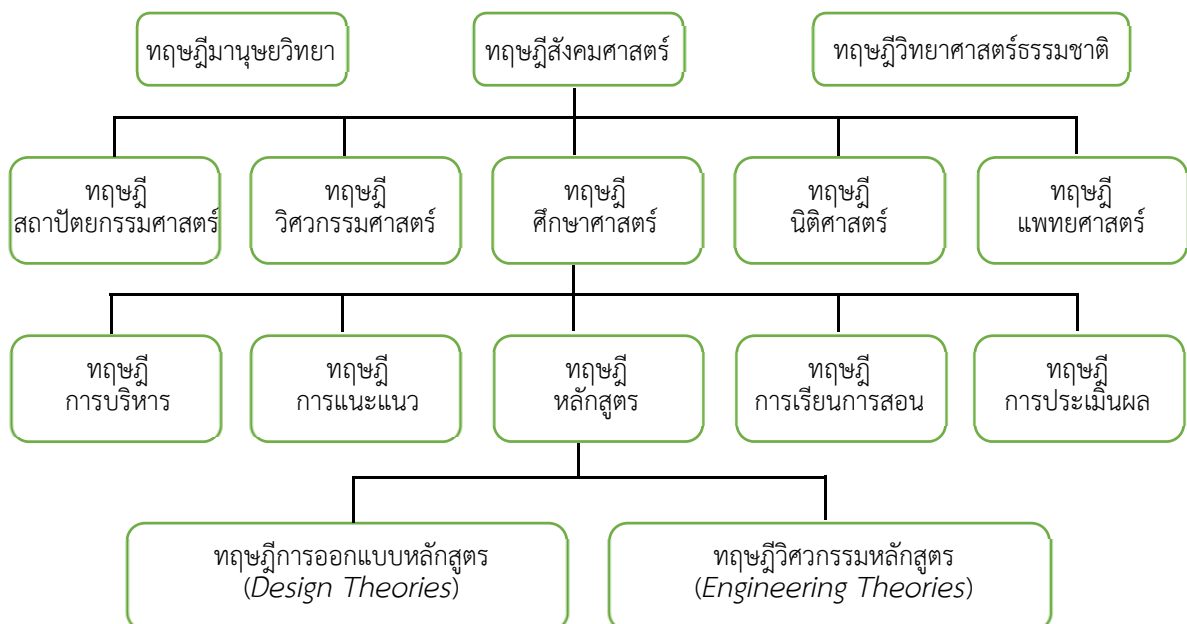
เมื่อเราทราบถึงคำจำกัดความหรือคำนิยามความหมายของหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรแล้วนั้น จึงนำไปสู่การดำเนินการหาแนวคิด ทฤษฎี และกระบวนการพัฒนาหลักสูตร โดย โบแชมพ์ (Beauchamp 1981) ได้เสนอทฤษฎีหลักสูตรซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ 1) ทฤษฎีการออกแบบหลักสูตร (Design Theories) และ 2) ทฤษฎีวิศวกรรมหลักสูตร (Engineering Theories) รายละเอียดดังต่อไปนี้

1) *ทฤษฎีการออกแบบหลักสูตร (Design Theories)* กล่าวคือ การออกแบบหลักสูตร (Curriculum Design) เป็นการจัดส่วนประกอบหรือองค์ประกอบของหลักสูตร อันได้แก่ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนรู้ และการประเมินผล ดังนั้น องค์ประกอบที่จะต้องเขียนไว้ในเอกสารหลักสูตรมี 4 ประการ คือ เนื้อหาสาระและวิธีการจัด จุดมุ่งหมายทั่วไปและจุดมุ่งหมายเฉพาะ แนวทางการนำหลักสูตรไปใช้สู่การเรียนการสอน และการประเมินผล

แผนภาพที่ 1 แบบจำลองทฤษฎีการออกแบบหลักสูตรของ Beauchamp

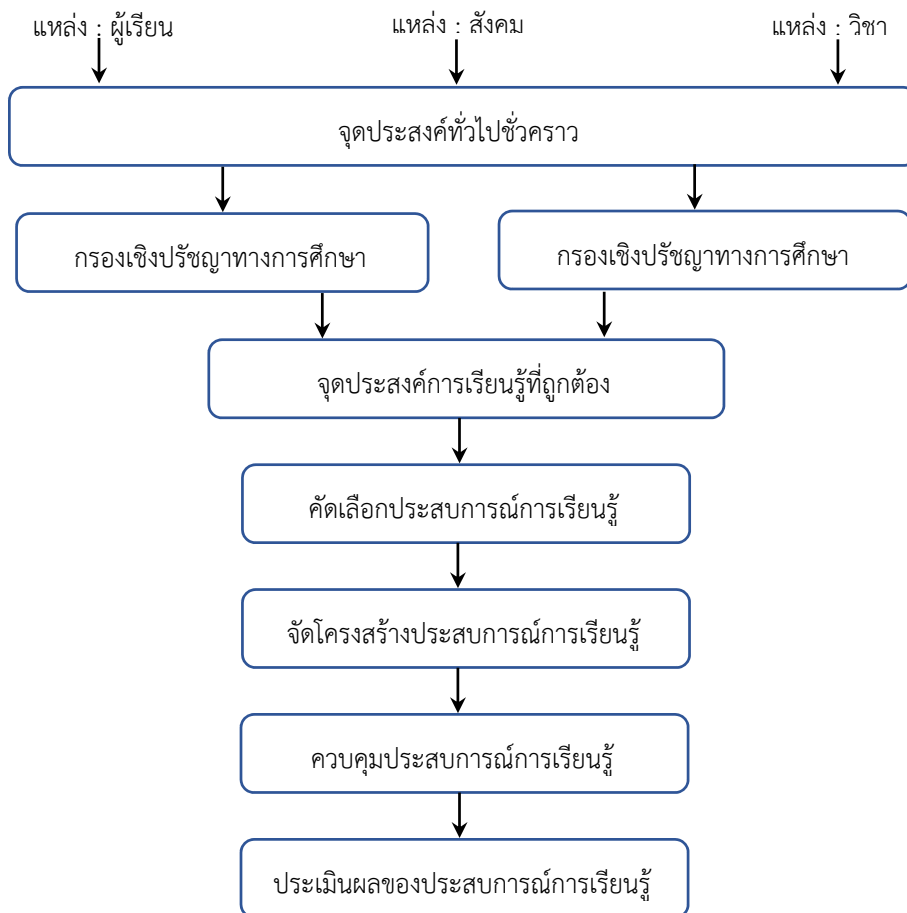
2) ทฤษฎีวิชากรรมหลักสูตร (Engineering Theories) หมายถึง กระบวนการทุกอย่างที่จำเป็นในการทำให้ระบบหลักสูตรเกิดขึ้นในโรงเรียน ได้แก่ การสร้างหรือการจัดทำหลักสูตร การใช้หลักสูตร การประเมินประสิทธิภาพหลักสูตรและการประเมินระบบหลักสูตร หลักสูตรที่มีคุณภาพและสามารถถ่ายทอดประสบการณ์ถึงผู้เรียนได้มีหลายรูปแบบ ได้แก่ รูปแบบการบริหาร รูปแบบการปฏิบัติการ รูปแบบการสาธิต รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ และรูปแบบการใช้คอมพิวเตอร์เป็นฐานสำหรับการกำหนดหลัก ซึ่งจะช่วยการบริหารงานหลักสูตรให้มีหลักเกณฑ์ หลักการ และระบบมากยิ่งขึ้น เช่น การสร้างหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร และการประเมินหลักสูตร การจัดบุคลากรเกี่ยวกับหลักสูตร การทำให้องค์ประกอบของหลักสูตรที่จะนำไปใช้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น

แผนภาพที่ 2 แบบจำลองทฤษฎีการออกแบบหลักสูตรและทฤษฎีวิชากรรมหลักสูตรของ Beauchamp

ทฤษฎีหลักสูตรของ Beauchamp มีความสอดคล้องกับรูปแบบและกระบวนการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดและทฤษฎีของนักทฤษฎีหลายท่าน อาทิเช่น Tyler Taba และ Oliva เป็นต้น

รูปแบบและกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์ (Tyler 1949) มุ่งเน้นการตอบคำถามที่เป็นพื้นฐาน 4 ประการ คือ 1) มีจุดมุ่งหมายทางการศึกษาอะไรบ้าง ที่สถาบันการศึกษาจะต้องกำหนดให้ผู้เรียน 2) มีประสบการณ์ทางการศึกษาอะไรบ้าง ที่สถาบันการศึกษาควรจัดขึ้นเพื่อช่วยให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ 3) จะจัดประสบการณ์ทางการศึกษาอย่างไร จึงจะทำให้การสอนมีประสิทธิภาพ และ 4) จะประเมินผลประสิทธิภาพของประสบการณ์ในการศึกษาอย่างไร จึงจะตัดสินใจได้ว่า บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ โดย Tyler (1949 อ้างถึงใน ชมพันธ์ กุญชร ณ อยุธยา, 2540 : 8) เน้นว่า คำถามทั้ง 4 ข้อต้องเรียงลำดับกันลงมา ดังนั้น การกำหนดจุดมุ่งหมายจึงเป็นขั้นที่สำคัญที่สุด เพราะคำตอบอีก 3 ข้อที่เหลือนั้น ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ รูปแบบและกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ Tyler เป็นไปตามลำดับขั้น โดยอาศัยแหล่งกำเนิดข้อมูลเพื่อเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจ 3 แหล่งด้วยกัน คือ 1) ศึกษาจากสังคม 2) ศึกษาจากผู้เรียน และ 3) ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญในเนื้อหาวิชา ซึ่งสามารถแสดงออกมาเป็นแผนภาพดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 3 แบบจำลองรูปแบบและกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ Tyler

รูปแบบและกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ ฮิลดา ทาบา (Taba 1962) มีลักษณะการเรียงลำดับจากล่างขึ้นบน (Grass Roots Approach) ซึ่งจะแตกต่างจาก Tyler ที่เน้นความสำคัญของการเรียงลำดับจากบนลงล่าง โดย Taba เชื่อว่า หลักสูตรควรให้ผู้ทำหน้าที่สอนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรด้วย ซึ่งมีทั้งหมด 8 ขั้นตอนด้วยกัน (Taba 1962 อ้างถึงใน ฉ่ำ เชื้ออินทร์, Online) ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาวิเคราะห์ความต้องการ (Diagnosis of Needs) สำหรับสภาพปัญหา ความต้องการ และความจำเป็นต่างๆ ของสังคม

ขั้นที่ 2 กำหนดจุดมุ่งหมาย (Formulation of Objectives) และกำหนดจุดประสงค์ให้ชัดเจนหลังจากที่ได้ศึกษาวิเคราะห์ความต้องการแล้ว

ขั้นที่ 3 เลือกเนื้อหาสาระ (Selection of Content) ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย วัย ความสามารถของผู้เรียน และยังต้องมีความเชื่อถือได้

ขั้นที่ 4 จัดรวบรวมเนื้อหาสาระ (Organization of Content) และจัดลำดับเนื้อหาโดยคำนึงถึงความต่อเนื่อง ความยากง่ายของเนื้อหา ภูมิภาค ความสามารถ และความสนใจของผู้เรียน

ขั้นที่ 5 คัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ (Selection of Learning Experiences) ผู้สอนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ขั้นที่ 6 จัดประสบการณ์การเรียนรู้ (Organization of Learning Experiences) โดยคำนึงถึงเนื้อหาสาระและความต่อเนื่อง

ขั้นที่ 7 กำหนดสิ่งที่จะประเมินและวิธีการประเมินผล (Determination of What to Evaluate and of the Ways and Means of Doing it) คือ การตัดสินใจว่าจะต้องประเมินอะไร เพื่อตรวจสอบผลว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ และกำหนดด้วยว่าจะใช้วิธีประเมินอย่างไร ใช้เครื่องมืออะไร

ขั้นที่ 8 การตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตร (Checking for Balance and Sequence) เป็นการตรวจว่า กรอบโครงร่างหลักสูตรมีความสอดคล้องเชื่อมโยงกันระหว่างจุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดประเมินผลหรือไม่

รูปแบบและกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ Taba สามารถสรุปออกมาเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ 4 แบบจำลองรูปแบบและกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ Tabá

รูปแบบและกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของโอลิวา (Oliva 1992) มีความสอดคล้องกับ Tyler และ Tabá โดยกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ Oliva มุ่งเน้นความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตรและการเรียนการสอน อย่างเป็นขั้นตอน โดยแบ่งออกเป็น 12 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดปรัชญา จุดหมายการศึกษา และความเชื่อเกี่ยวกับการเรียนรู้

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ความจำเป็นของผู้เรียนและสังคม

ขั้นที่ 3 และ ขั้นที่ 4 กำหนดวัตถุประสงค์ที่ได้จากขั้นที่ 1 และ ขั้นที่ 2

ขั้นที่ 5 การบริหารและแนะนำหลักสูตรไปใช้

ขั้นที่ 6 และ ขั้นที่ 7 การเพิ่มระดับจุดหมายของการเรียนการสอน

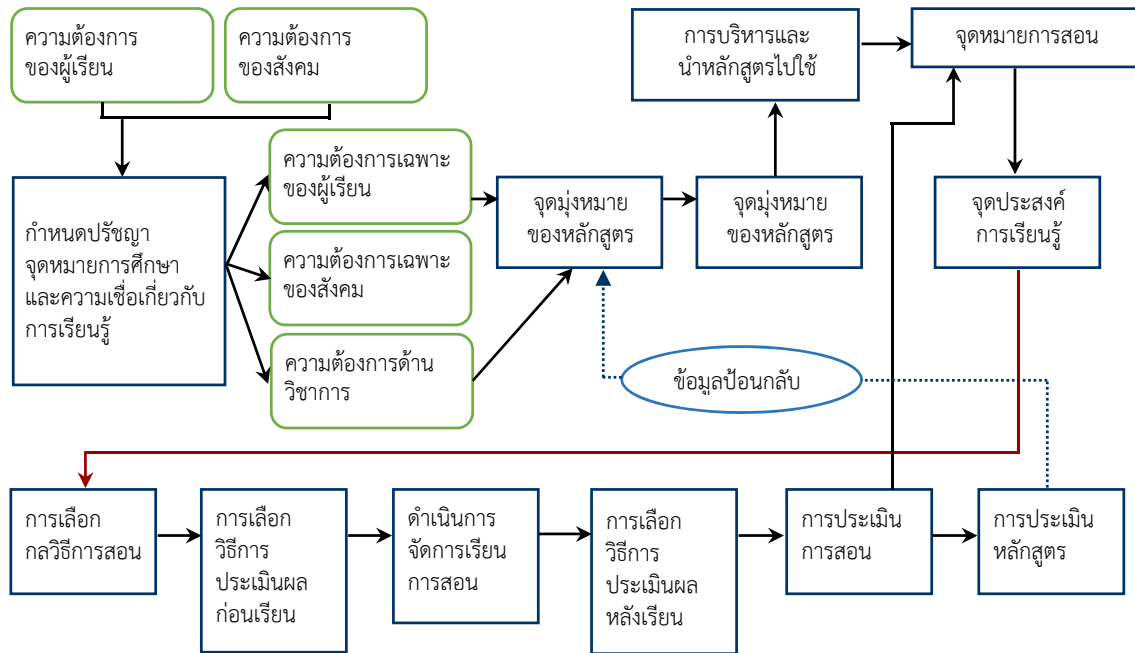
ขั้นที่ 8 การเลือกกลวิธีการสอน

ขั้นที่ 9 การเลือกวิธีการประเมินผลก่อนเรียน

ขั้นที่ 10 การดำเนินการจัดการเรียนการสอน

ขั้นที่ 11 เก็บรวบรวมข้อมูลการประเมินผลการเรียนการสอน

ขั้นที่ 12 การประเมินหลักสูตรทั้งระบบ

แผนภาพที่ 5 แบบจำลองรูปแบบและกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ Oliva

สำหรับนักการศึกษาไทย วิชา วชย วงษ์ใหญ่ (2523 : 10) ได้เสนอแนวคิดรูปแบบและกระบวนการพัฒนาหลักสูตรซึ่งเป็นฐานคิดในการพัฒนาหลักสูตรให้กับสถาบันการศึกษาต่างๆ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 โดยเฉพาะ มคอ.2 รายละเอียดหลักสูตร และ มคอ.3 รายละเอียดวิชา โดยสรุปได้ดังนี้

1) คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรกำหนดจุดมุ่งหมาย หลักการและโครงสร้าง และการออกแบบหลักสูตรขึ้นมา โดยอาศัยข้อมูลจากสภาพปัญหาและความต้องการของสังคมปัจจุบัน โดยปรึกษาหารือกับผู้เชี่ยวชาญแต่ละสาขาวิชาอย่างสม่ำเสมอ

2) ยกร่างเนื้อหาสาระแต่ละกลุ่มประสบการณ์ แต่ละหน่วยการเรียนรู้ และแต่ละรายวิชา โดยปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญแต่ละสาขาวิชา คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรร่วมกับผู้เชี่ยวชาญแต่ละสาขาวิชาเป็นผู้กำหนดผลการเรียนรู้ จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม หรือจุดประสงค์การเรียนรู้ วางแผนการสอน ทำบันทึกการสอน ผลิตสื่อการสอน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นกลุ่มหรือรายบุคคล

3) นำหลักสูตรที่พัฒนาได้แล้วไปทดลองใช้ในสถานศึกษานำร่อง (สถานศึกษาทดลองใช้หลักสูตรใหม่) โดยคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรกำหนดไว้ ถ้ามีข้อบกพร่องก็ทำการแก้ไขปรับปรุง โดยปรึกษาหารือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาอยู่ตลอดเวลา

4) อบรมผู้สอน ผู้บริหารทุกระดับ และบุคลากรทางการศึกษาให้เข้าใจหลักสูตรใหม่ เพื่อจะได้ใช้หลักสูตรใหม่ให้ถูกต้องเหมาะสม ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร รวมทั้งการประชาสัมพันธ์หลักสูตรให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ

5) นำหลักสูตรไปใช้ปฏิบัติการสอนที่สถานศึกษาก่อนประกาศใช้หลักสูตร สนับสนุนให้ผู้บริหารและผู้สอนนำหลักสูตรไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ในสถานศึกษาต่อไป กิจกรรมการใช้หลักสูตรใหม่มี 4 ประการ คือ

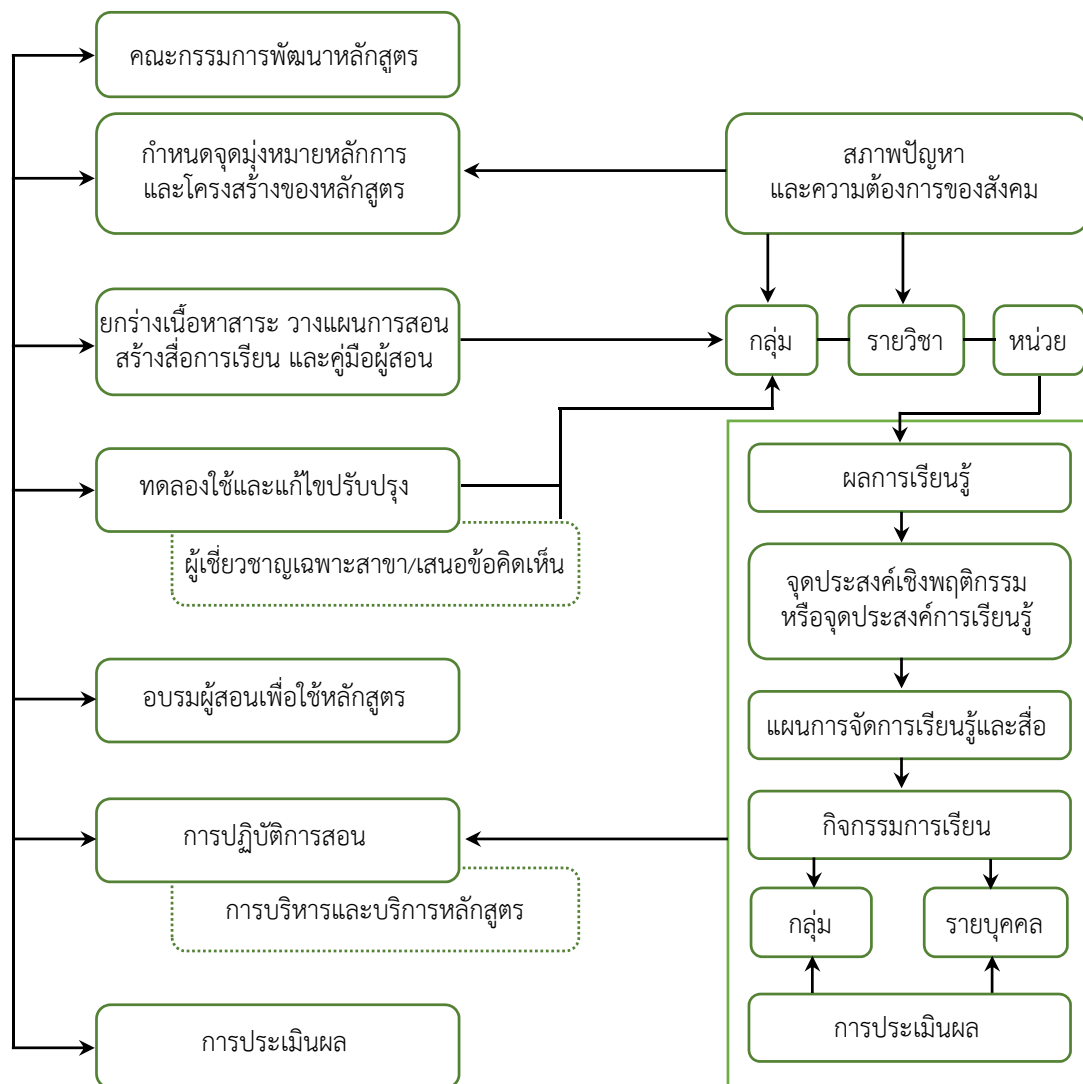
5.1) การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน คือ จัดทำวัสดุหลักสูตร ได้แก่ เอกสารหลักสูตร สื่อและอุปกรณ์การสอนที่จำเป็นที่จะต้องใช้ประกอบการเรียนการสอน

5.2) ผู้บริหารจัดเตรียมสิ่งของต่างๆ เช่น บุคลากร วัสดุหลักสูตร และบริการต่างๆ เริ่มตั้งแต่อบรมผู้สอน และบุคลากรฝ่ายสนับสนุนในการใช้หลักสูตร จัดห้องสมุด ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ แหล่งเรียนรู้ และสื่อการสอนทุกชนิด รวมทั้งจัดงบประมาณสนับสนุนการบริหารหลักสูตร

5.3) การสอน เป็นหน้าที่ของผู้สอนประจำการทั่วไป ที่จะต้องดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้ประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

5.4) การประเมินผล เพื่อให้ทราบข้อบกพร่องของหลักสูตร แล้วดำเนินการแก้ไขปรับปรุงต่อไป การประเมินผลมี 2 ประเภท คือ การประเมินผลการเรียนของผู้เรียน และการประเมินผลหลักสูตร ซึ่งจะต้องประเมินผลอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

จากการเสนอแนวคิดดังกล่าว รูปแบบและกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ วิชัย วงษ์ใหญ่ จึงสามารถสรุปออกมาเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ 6 แบบจำลองรูปแบบและกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของวิชัย วงษ์ใหญ่

ทฤษฎีการเรียนรู้ของ เบนจามิน บลูมและคณะ (Bloom et al, 1956) ก็มีความสำคัญต่อกระบวนการพัฒนาหลักสูตร เนื่องจากมีความเชื่อว่าการเรียนการสอนที่จะประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพนั้น ผู้สอนต้องกำหนดจุดมุ่งหมายให้ชัดเจนแน่นอน เพื่อให้ผู้สอนกำหนดและจัดกิจกรรมการเรียน รวมทั้งวัดประเมินผลได้อย่างถูกต้อง โดยจำแนกจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) พุทธิพิสัย 2) ทักษะพิสัย และ 3) เจตพิสัย

1) พุทธิพิสัย (Cognitive Domain) คือ การเรียนรู้พฤติกรรมด้านสมอง เป็นพฤติกรรมเกี่ยวกับสติปัญญา ความรู้ ความคิด ความเฉลียวฉลาด ความสามารถในการคิดเรื่องราวต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นความสามารถทางสติปัญญา โดยพฤติกรรมพุทธิพิสัย แบ่งออกเป็น 6 ระดับ ได้แก่

1.1) *ความรู้ความจำ* ความสามารถในการเก็บรักษาประสบการณ์ต่างๆ จากที่ได้รับรู้ไว้ และระลึกถึงสิ่งนั้นได้เมื่อต้องการ

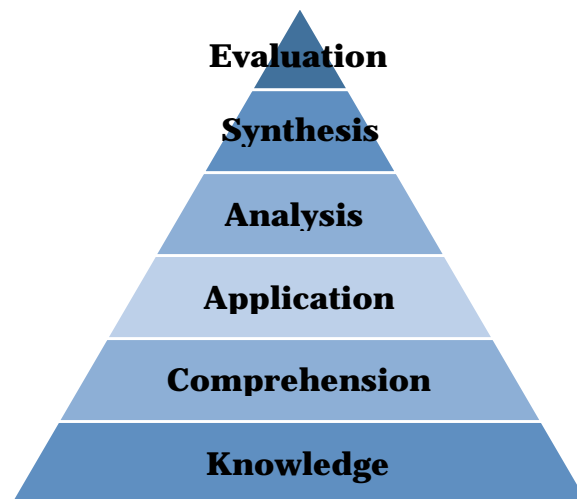
1.2) *ความเข้าใจ* เป็นความสามารถในการจับใจความสำคัญของสื่อ และสามารถแสดงออกมาในรูปของการแปลความ การตีความ การคาดคะเน การขยายความ หรือการกระทำอื่นๆ

1.3) *การนำความรู้ไปใช้* เป็นขั้นที่ผู้เรียนสามารถนำความรู้ ประสบการณ์ ไปใช้ในการแก้ไขในสถานการณ์ต่างๆ ได้ ซึ่งจะต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจ จึงจะสามารถนำไปใช้ได้

1.4) *การวิเคราะห์* ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด หรือ แยกแยะเรื่องราวสิ่งต่างๆ ออกเป็นส่วนย่อย เป็นองค์ประกอบที่สำคัญได้ และมองเห็นความสัมพันธ์ของส่วนที่เกี่ยวข้องกัน ความสามารถในการวิเคราะห์จะแตกต่างกันไปแล้วแต่ความคิดของแต่ละคน

1.5) *การสังเคราะห์* คือ ความสามารถในการที่ผสมผสานส่วนย่อยๆ เข้าเป็นเรื่องราวเดียวกันได้อย่างมีระบบ เพื่อให้เกิดสิ่งใหม่ที่สมบูรณ์และดีกว่าเดิม อาจเป็นการถ่ายทอดความคิดออกมาให้ผู้อื่นเข้าใจได้ง่าย การกำหนดวางแผนวิธีการดำเนินงานชิ้นใหม่ หรือ อาจจะทำให้เกิดความคิดในอันที่จะสร้างความสัมพันธ์ของสิ่งที่เป็นนามธรรมขึ้นมาในแบบที่เป็นรูปแบบ หรือ แนวคิดใหม่

1.6) *การประเมินค่า* เป็นความสามารถในการตัดสิน ตีราคา หรือ สรุปลักษณะเกี่ยวกับคุณค่าของสิ่งต่างๆ ออกมาในรูปของคุณธรรมอย่างมีกฎเกณฑ์ที่เหมาะสม ซึ่งอาจเป็นไปตามเนื้อหาสาระในเรื่องนั้นๆ หรือ อาจเป็นกฎเกณฑ์ที่สังคมยอมรับ

แผนภาพที่ 7 แบบจำลองทฤษฎีการเรียนรู้ (Bloom's Taxonomy) ของ Bloom

2) จิตพิสัย (*Affective Domain*) คือ การเรียนรู้พฤติกรรมด้านจิตใจ เช่น ค่านิยม ความรู้สึก ความซาบซึ้ง ทศนคติ ความเชื่อ ความสนใจและคุณธรรม พฤติกรรมด้านนี้อาจไม่เกิดขึ้นทันที ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม และสอดแทรกสิ่งที่ดึงดูดอยู่ตลอดเวลา จะทำให้พฤติกรรมของผู้เรียนเปลี่ยนไปในแนวทางที่พึงประสงค์ได้ โดยพฤติกรรมย่อยๆ แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่

2.1) *การรับรู้* เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นต่อปรากฏการณ์ หรือสิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นไปในลักษณะของการแปลความหมายของสิ่งเร้านั้นว่าคืออะไร แล้วจะแสดงออกมาในรูปของความรู้สึกที่เกิดขึ้น

2.2) *การตอบสนอง* เป็นการกระทำที่แสดงออกมาในรูปของความเต็มใจ ยินยอม และพอใจต่อสิ่งเร้านั้น ซึ่งเป็นการตอบสนองที่เกิดจากการเลือกสรรแล้ว

2.3) *การเกิดค่านิยม* การเลือกปฏิบัติในสิ่งที่เป็นที่ยอมรับกันในสังคม การยอมรับนับถือในคุณค่านั้นๆ หรือปฏิบัติตามในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จนกลายเป็นความเชื่อ แล้วจึงเกิดทัศนคติที่ดีในสิ่งนั้น

2.4) *การจัดระบบ* การสร้างแนวคิด จัดระบบของค่านิยมที่เกิดขึ้นโดยอาศัยความสัมพันธ์ ถ้าเข้ากันได้ก็จะยึดถือต่อไป แต่ถ้าขัดกันอาจไม่ยอมรับ อาจจะยอมรับค่านิยมใหม่โดยยกเลิกค่านิยมเก่า

2.5) *บุคลิกภาพ* การนำค่านิยมที่ยึดถือมาแสดงพฤติกรรมที่เป็นนิสัยประจำตัว ให้ประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่ถูกต้องดีงาม พฤติกรรมด้านนี้จะเกี่ยวกับความรู้สึกและจิตใจ ซึ่งจะเริ่มจากการได้รับรู้จากสิ่งแวดล้อมแล้วจึงเกิดปฏิกิริยาโต้ตอบ ขยายกลายเป็นความรู้สึกด้านต่างๆ จนกลายเป็นค่านิยม และยังพัฒนาต่อไปเป็นความคิด อุดมคติ ซึ่งจะเป็นการควบคุมทิศทางพฤติกรรมของคน โดยแต่ละคนจะรู้ดีรู้ชั่วอย่างไรนั้น ก็เป็นผลของพฤติกรรมด้านนี้

3) ทักษะพิสัย (*Psychomotor Domain*) คือ การเรียนรู้พฤติกรรมด้านกล้ามเนื้อประสาท ซึ่งแสดงถึงความสามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างคล่องแคล่ว ชำนิชำนาญ และแสดงออกมาได้โดยตรง โดยมีเวลาและคุณภาพของงานเป็นตัวชี้ระดับของทักษะ โดยพฤติกรรมย่อยๆ แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่

3.1) *การรับรู้* เป็นการให้ผู้เรียนได้รับรู้หลักการปฏิบัติที่ถูกต้อง หรือเป็นการเลือกหาตัวแบบที่สนใจ

3.2) *กระทำตามแบบ หรือเครื่องชี้แนะ* เป็นพฤติกรรมที่ผู้เรียนพยายามฝึกตามแบบที่ตนสนใจและพยายามทำซ้ำ เพื่อที่จะให้เกิดทักษะตามแบบที่ตนสนใจให้ได้ หรือสามารถปฏิบัติงานได้ตามข้อแนะนำ

3.3) *การหาความถูกต้อง* พฤติกรรมสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องอาศัยเครื่องชี้แนะ เมื่อได้กระทำซ้ำแล้วก็พยายามหาความถูกต้องในการปฏิบัติ

3.4) การกระทำอย่างต่อเนื่อง หลังจากตัดสินใจเลือกรูปแบบที่เป็นของตัวเอง จะกระทำตามรูปแบบนั้นอย่างต่อเนื่องจนปฏิบัติงานที่ยุ่ยากซับซ้อนได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง คล่องแคล่ว การที่ผู้เรียนเกิดทักษะได้ต้องอาศัยการฝึกฝนและกระทำอย่างสม่ำเสมอ

3.5) การกระทำได้อย่างเป็นธรรมชาติ พฤติกรรมที่ได้จากการฝึกอย่างต่อเนื่องจนสามารถปฏิบัติได้คล่องแคล่วว่องไวอัตโนมัติ เป็นไปอย่างธรรมชาติ ซึ่งถือเป็นความสามารถของการปฏิบัติในระดับสูง

สำหรับกระบวนการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเงิน คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ นั้น ผู้ศึกษามุ่งวิเคราะห์จากแนวคิด Grass Roots Approach จำนวน 8 ชั้นของนักทฤษฎี Taba (1962) ซึ่งเน้นให้ผู้สอนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรด้วย และแนวคิดของวิชัย วงศ์ใหญ่ (2523) ซึ่งเป็นฐานคิดในการพัฒนาหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 มาเป็นต้นแบบในการวิเคราะห์กระบวนการพัฒนาหลักสูตร ส่วนทฤษฎีการเรียนรู้ (Bloom's Taxonomy) ของ Bloom (1956) จำนวน 6 ระดับ ได้แก่ 1) ความรู้ที่เกิดจากความจำ (Knowledge) 2) ความเข้าใจ (Comprehension) 3) การประยุกต์ (Application) 4) การวิเคราะห์ (Analysis) 5) การสังเคราะห์ (Synthesis) 6) การประเมินค่า (Evaluation) ผู้ศึกษามุ่งวิเคราะห์การนำทฤษฎีดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบรายละเอียดหลักสูตร และความเป็นเอกลักษณ์ของหลักสูตร

2.4 ลักษณะหลักสูตรที่ดี

สุนีย์ ภูพันธ์ (2546 : 19-20) ได้ให้แง่คิดลักษณะของหลักสูตรที่ดีไว้ในหนังสือ “แนวคิดพื้นฐาน การสร้างและการพัฒนาหลักสูตร” ว่า หลักสูตรเป็นแนวทางสำคัญในการจัดการเรียนการสอน ลักษณะของหลักสูตรที่ดีจะนำไปสู่การเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและเกิดสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา กล่าวโดยสรุปดังนี้

1) ควรตั้งอยู่บนรากฐานของการศึกษาอย่างถูกต้อง เช่น พื้นฐานทางปรัชญา จิตวิทยา สังคมวิทยา ธรรมชาติของการเรียนรู้ และตั้งอยู่บนรากฐานของความจริง สามารถนำไปปฏิบัติได้

2) สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและชีวิตประจำวันของผู้เรียน โดยมุ่งให้เห็นประโยชน์ของส่วนรวม มีความเสียสละ มีความรู้สึกชื่นชม มีความภาคภูมิใจในชาติ มีความศรัทธาในระบอบประชาธิปไตย และเป็นผู้รับผิดชอบในฐานะพลเมืองดีของชาติ

3) ตรงตามความมุ่งหมายของการศึกษาและพัฒนาการของผู้เรียนตามหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัย

4) เน้นและส่งเสริมคุณสมบัติส่วนบุคคลของผู้เรียน ให้มีความเจริญงอกงามหลายๆ ด้าน ตลอดจนการส่งเสริมทักษะเบื้องต้นที่จำเป็นของผู้เรียน ให้ผู้เรียนรู้จักแก้ปัญหาและต้องจัดประสบการณ์ที่มีความหมายให้กับชีวิตของผู้เรียน

5) ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์จากการศึกษามากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติ อันจะก่อให้เกิดค่านิยมที่ถูกต้องและมีพฤติกรรมอันพึงประสงค์ของสังคม

- 6) ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะ เจตคติ ความริเริ่ม มีความคิดสร้างสรรค์ในการดำเนินชีวิต
- 7) มีความยืดหยุ่นและเปลี่ยนแปลงไปตามความเหมาะสมของสถานการณ์ปัจจุบัน
- 8) มีการประเมินผลอยู่ตลอดเวลา เพื่อทราบข้อบกพร่องในอันที่จะปรับปรุงให้ดีขึ้น

เดชพงษ์ อุ่นชาติ (2555) ได้กล่าวถึง ลักษณะของหลักสูตรที่ดี ซึ่งมีความหมายที่สอดคล้องกับแนวคิดของ สุนีย์ ภูพันธ์ ดังนี้

- 1) ตรงตามความมุ่งหมายของการศึกษา
- 2) ตามตามลักษณะของพัฒนาการเด็กในวัยต่างๆ
- 3) ตรงตามลักษณะของวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีและเอกลักษณ์ของชาติ
- 4) มีเนื้อหาสาระการสอนบริบูรณ์ เพียงพอต่อการช่วยให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น และมีพัฒนาการใน

ทุกด้าน

- 5) สอดคล้องกับชีวิตประจำวันของผู้เรียน
- 6) ความสำเร็จเกิดขึ้นด้วยความร่วมมือของทุกฝ่าย
- 7) มีความยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสมกับสภาพการณ์ต่างๆ
- 8) ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และเรียงจากความยากง่ายไม่ให้ขาดตอนจากกัน
- 9) ต้องเป็นประสบการณ์ที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวันของผู้เรียน
- 10) ต้องเพิ่มพูนและส่งเสริมทักษะเบื้องต้นที่จำเป็นให้กับผู้เรียน
- 11) ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะ เจตคติ ความคิดริเริ่ม มีความคิดสร้างสรรค์ในการดำเนินชีวิต
- 12) ส่งเสริมให้ผู้เรียนทำงานอิสระและทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ
- 13) บอกแนวทาง วิธีสอน และอุปกรณ์สื่อการสอนประกอบเนื้อหาสาระที่สอนไว้อย่างเหมาะสม
- 14) มีการประเมินผลอยู่ตลอดเวลา
- 15) จัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ และมีโอกาสแก้ปัญหาต่างๆ
- 16) ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแก้ปัญหา
- 17) มีการวางกฎเกณฑ์ไว้อย่างเหมาะสมแก่การนำไปปฏิบัติ และสะดวกแก่การวัดและประเมินผล

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและผู้ใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิเคราะห์ถึงรูปแบบ การพัฒนาหลักสูตร และกระบวนการพัฒนาหลักสูตรนั้น มีดังนี้

กิตติธัช คงชะวัน (2553) ได้จัดทำงานวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง” โดยมีวัตถุประสงค์ 4 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการรูปแบบ 2) เพื่อพัฒนารูปแบบ 3) เพื่อทดลองใช้รูปแบบ 4) เพื่อประเมินรูปแบบ สำหรับรูปแบบการวิจัยเป็นทั้งเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และผลจากการวิจัยพบว่า LADIE Model เป็นรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมาเพื่อให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย การทำความเข้าใจร่วมกัน (Learning) วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis) ร่วมกันจัดทำหลักสูตรและตรวจสอบ (Design) การนำหลักสูตรไปใช้ (Implementation) และการประเมินหลักสูตร (Evaluation)

วิไลลักษณ์ แก้วจินดา (2556) ได้จัดทำงานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น” มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ระหว่างกลุ่มเด็กที่เรียนหลักสูตรพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ซึ่งใช้กระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ Taba มาเป็นแนวคิดหลักและปรับประยุกต์เป็น 5 ขั้นตอน กับกลุ่มเด็กที่ไม่ได้รับการพัฒนาด้วยหลักสูตรนี้ โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และผลจากการวิจัยพบว่า กลุ่มเด็กที่ได้รับการฝึกอบรมด้วยหลักสูตรพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์มีพัฒนาการมากกว่ากลุ่มเด็กที่ไม่ได้รับการฝึกอบรมด้วยหลักสูตรดังกล่าว

บทที่ 3

วิธีการวิเคราะห์

ในการศึกษาวิเคราะห์กระบวนการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเงิน คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ นั้น ผู้ศึกษาได้ดำเนินการโดยการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปข้อมูลในตาราง

3.1 ข้อมูล

- 1) รายงานการประชุมคณะกรรมการบริหารหลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเงิน (นอกเวลาราชการ) ในปี พ.ศ. 2559 – 2560
- 2) มคอ.2 รายละเอียดหลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเงิน (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2560)
- 3) รายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน ระดับหลักสูตร ประจำปีการศึกษา 2559 – 2560

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลต่างๆ ที่ผู้ศึกษาได้รวบรวมมาจากกระบวนการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเงิน คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ ทั้งเอกสารรายงานการประชุมคณะกรรมการบริหารหลักสูตรเศรษฐศาสตร์การเงิน (นอกเวลาราชการ) มคอ.2 รายละเอียดของหลักสูตร และรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน ระดับหลักสูตร ผู้ศึกษาใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาวิเคราะห์กระบวนการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรดังกล่าวตามแนวคิด Grass Roots Approach จำนวน 8 ขั้น ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ Taba (1962) จากแนวคิดกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ วิชัย วงศ์ใหญ่ (2523) และทฤษฎีการเรียนรู้ (Bloom's Taxonomy) ของ Bloom (1956)

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาทำการวิเคราะห์ข้อมูลกระบวนการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเงิน คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ โดยมีหลักการเที่ยงเคียงกระบวนการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรดังกล่าว กับขั้นตอนกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของนักทฤษฎี Taba (1962) นักการศึกษาไทย วิชัย วงศ์ใหญ่ (2523) และทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom (1956) เพื่อต้องการทราบถึงความน่าสนใจของหลักสูตร ซึ่งได้รับความนิยมเป็นอย่างมากจากผู้สนใจสมัครเรียน ความมีคุณภาพของหลักสูตร และหลักสูตรสามารถตอบสนองต่อความต้องการของบัณฑิต ผู้ใช้บัณฑิต และตลาดแรงงานได้เป็นอย่างดี โดยขอสรุปเป็นรูปแบบตาราง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

กระบวนการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรโดยเที่ยงเคียงกับ
ขั้นตอนกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ Tabá

ตารางตัวอย่าง

การพัฒนาหลักสูตรของ Tabá	การพัฒนาและปรับปรุง หลักสูตร ศก.	คำอธิบาย
<u>ขั้นที่ 1</u> ศึกษาวิเคราะห์ความต้องการ (Diagnosis of Needs) สํารวจสภาพปัญหา ความต้องการ และความจำเป็นต่างๆ ของสังคม	<u>ขั้นที่ 1</u> การจัดการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ของหลักสูตร เพื่อระดมความคิดเห็น	คณะพัฒนาการเศรษฐกิจได้มีการศึกษาวิเคราะห์ความต้องการ โดยมีการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อเป็นการระดมสมองจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ นักศึกษาปัจจุบัน นักศึกษาเก่า ผู้ใช้บัณฑิต คณาจารย์ผู้สอน ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญจากภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบหลักสูตร ให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ตรงต่อความต้องการของผู้เรียนและตลาดแรงงานมากที่สุด
<u>ขั้นที่ 2</u> กำหนดจุดมุ่งหมาย (Formulation of Objectives) และกำหนดจุดประสงค์ให้ชัดเจน หลังจากที่ได้ศึกษาวิเคราะห์ความต้องการแล้ว	<u>ขั้นที่ 2</u> การกำหนดปรัชญา วัตถุประสงค์ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร	คณะพัฒนาการเศรษฐกิจได้มีการกำหนดปรัชญา วัตถุประสงค์ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของการจัดทำหลักสูตรอย่างชัดเจน ในเล่ม มคอ.2 รายละเอียดหลักสูตร หลังจากได้ข้อสรุปแนวทางในการออกแบบหลักสูตรจากการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์

ในบทนี้จะเป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการใช้ทฤษฎีและแนวคิดกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของนักทฤษฎี Tabá (1962) นักการศึกษาไทย วิชัย วงศ์ใหญ่ (2523) และทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom (1956) ที่ผู้ศึกษาได้พบจากการเทียบเคียงขั้นตอนกระบวนการพัฒนาหลักสูตรอย่างเป็นระบบของนักคิดและนักทฤษฎีดังกล่าวกับกระบวนการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเงิน คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ

4.1 การวิเคราะห์กระบวนการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร

จากการศึกษาวิเคราะห์กระบวนการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเงิน คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ โดยเทียบเคียงกับขั้นตอนกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ Tabá (1962) จำนวน 8 ขั้นตอน พบว่า หลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเงิน มีกระบวนการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรอย่างเป็นระบบและอาจารย์ผู้สอนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรซึ่งมีความสอดคล้องกับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของนักทฤษฎีดังกล่าวทุกขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1

การพัฒนาหลักสูตรของ Tabá	การพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร ศก.	คำอธิบาย
<u>ขั้นที่ 1</u> ศึกษาวิเคราะห์ความต้องการ (Diagnosis of Needs) สํารวจสภาพปัญหา ความต้องการ และความจำเป็นต่างๆ ของสังคม	<u>ขั้นที่ 1</u> การจัดการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ของหลักสูตร เพื่อระดมความคิดเห็น	คณะพัฒนาการเศรษฐกิจได้มีการศึกษาวิเคราะห์ความต้องการ โดยมีการจัดการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อเป็นการระดมสมองจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ นักศึกษาปัจจุบัน นักศึกษาเก่า ผู้ใช้บัณฑิต คณาจารย์ผู้สอน ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญจากภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบหลักสูตรให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ตรงต่อ

การพัฒนาหลักสูตรของ Tabla	การพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร ศก.	คำอธิบาย
		ความต้องการของผู้เรียนและตลาดแรงงานมากที่สุด
<p>ขั้นที่ 2 กำหนดจุดมุ่งหมาย (Formulation of Objectives) และกำหนดจุดประสงค์ให้ชัดเจน หลังจากที่ได้ศึกษาวิเคราะห์ความต้องการแล้ว</p>	<p>ขั้นที่ 2 การกำหนดปรัชญา วัตถุประสงค์ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร</p>	<p>คณะพัฒนาการเศรษฐกิจได้มีการกำหนดปรัชญา วัตถุประสงค์ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของการจัดทำหลักสูตรอย่างชัดเจน ในเล่ม มคอ.2 รายละเอียดหลักสูตร หลังจากได้ข้อสรุปแนวทางในการออกแบบหลักสูตรจากการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group)</p>
<p>ขั้นที่ 3 เลือกเนื้อหาสาระ (Selection of Content) ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย วิทยความสามารถของผู้เรียน และยังคงมีความเชื่อถือได้</p>	<p>ขั้นที่ 3 การกำหนดรายละเอียดวิชาของหลักสูตร</p>	<p>คณะพัฒนาการเศรษฐกิจได้มีการออกแบบรายละเอียดวิชาของหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร ในการผลิตมหาบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถในการประยุกต์ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเงิน และมีความรู้ความชำนาญทางเศรษฐศาสตร์การเงินในระดับสูงเพื่อไปปฏิบัติงานในสาขาอาชีพต่างๆ ในภาคการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยรายละเอียดวิชาของหลักสูตรจะเป็นการประยุกต์ระหว่างกลุ่มวิชาทางเศรษฐศาสตร์และกลุ่มวิชาทางการเงินเข้าด้วยกัน เช่น วิชาเศรษฐมิติการเงิน วิชาเศรษฐศาสตร์จุลภาคเพื่อการวิเคราะห์ทางการเงิน และวิชาเศรษฐศาสตร์มหภาคและระบบการเงิน เป็นต้น</p>

การพัฒนาหลักสูตรของ Tabla	การพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร ศก.	คำอธิบาย
<p>ขั้นที่ 4 จัดรวบรวมเนื้อหาสาระ (Organization of Content) และจัดลำดับเนื้อหาโดยคำนึงถึงความต่อเนื่อง ความยากง่ายของเนื้อหา วุฒิภาวะ ความสามารถ และความสนใจของผู้เรียน</p>	<p>ขั้นที่ 4 การวางโครงสร้างและจัดเรียงลำดับรายวิชาของหลักสูตร</p>	<p>คณะพัฒนาการเศรษฐกิจได้มีการรวบรวมรายละเอียดวิชาที่ได้ดำเนินการออกแบบไว้แล้ว มาวางโครงสร้างจัดเรียงลำดับรายวิชาให้เป็นหมวดหมู่ โดยมีการกำหนดโครงสร้างหลักสูตร และหมวดวิชา เพื่อเรียงลำดับความยากง่ายและความต่อเนื่องในการเรียนของผู้เรียน เช่น ผู้เรียนต้องเรียนวิชาในหมวดวิชาเสริมพื้นฐานก่อนเป็นลำดับแรก เพื่อเป็นการปูพื้นฐาน ก่อนเริ่มเรียนรายวิชาในหมวดวิชาพื้นฐาน</p>
<p>ขั้นที่ 5 คัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ (Selection of Learning Experiences) ผู้สอนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร</p>	<p>ขั้นที่ 5 การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในรายวิชา</p>	<p>คณะพัฒนาการเศรษฐกิจได้มอบหมายให้อาจารย์ผู้สอนดำเนินการออกแบบการเรียนการสอนรายวิชาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในรายวิชาและหลักสูตร มีการจัดทำรายละเอียดของวิชาจัดทำ Course Outline เพื่อแสดงข้อมูลการบริหารจัดการเรียนการสอนในรายวิชา ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ในแต่ละด้านของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาด้วย เช่น วิชาจริยธรรมกับเศรษฐศาสตร์การเงิน อาจารย์ผู้สอนมีการออกแบบการเรียนการสอนในรายวิชาโดยมีการแทรกความรู้เกี่ยวกับคุณธรรม</p>

การพัฒนาหลักสูตรของ Tabata	การพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร ศก.	คำอธิบาย
		จริยธรรม จรรยาบรรณ กฎหมาย และระเบียบวิธีปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพทางการเงินให้แก่ผู้เรียน ซึ่งมีความสำคัญอย่างมากสำหรับวิชาชีพทางการเงินในโลกยุคใหม่ และมีความสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ “ด้านคุณธรรม จริยธรรม” ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ
<p><u>ขั้นที่ 6</u> จัดประสบการณ์การเรียนรู้ (Organization of Learning Experiences) โดยคำนึงถึงเนื้อหาสาระและความต่อเนื่อง</p>	<p><u>ขั้นที่ 6</u> การกำหนดกลยุทธ์การเรียนรู้การสอนของหลักสูตร</p>	<p>คณะพัฒนาการเศรษฐกิจได้มอบหมายให้อาจารย์ผู้สอนกำหนดกลยุทธ์หรือวิธีการเรียนการสอนให้มีความสอดคล้องกับเนื้อหาของหลักสูตร มีความเชื่อมโยงและนำไปสู่ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังได้ เช่น วิชาวิเคราะห์งบการเงิน อาจารย์ผู้สอนได้กำหนดกลยุทธ์การสอนโดยการบรรยาย และมีการจัดกลุ่มอภิปรายเพื่อให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข รวมถึงการจัดกิจกรรมอบรมโปรแกรมทางสถิติ เพื่อให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติจริง</p>
<p><u>ขั้นที่ 7</u> กำหนดสิ่งที่จะประเมินและวิธีการประเมินผล (Determination of What to Evaluate and of the Ways and Means of Doing it) คือ การตัดสินใจว่าจะต้องประเมินอะไร เพื่อตรวจสอบผลว่า บรรลุ</p>	<p><u>ขั้นที่ 7</u> การกำหนดกลยุทธ์และหลักเกณฑ์การประเมินผลของหลักสูตร</p>	<p>คณะพัฒนาการเศรษฐกิจได้มอบหมายให้อาจารย์ผู้สอนกำหนดกลยุทธ์และหลักเกณฑ์การประเมินผลผู้เรียนจากรายวิชาที่สอน เช่น วิชาการวิจัยทางเศรษฐศาสตร์ ผู้สอนกำหนดกลยุทธ์การประเมินผลจากการ</p>

การพัฒนาหลักสูตรของ Tabla	การพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร ศก.	คำอธิบาย
ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ และกำหนดด้วยว่าจะใช้วิธีประเมินอย่างไร ใช้เครื่องมืออะไร		มอบหมายงานตั้งแต่กระบวนการทำงาน การเข้าไปมีบทบาท การมีส่วนร่วมในกิจกรรม การประเมินจากรายงานและงานวิจัยของผู้เรียน การประเมินจากการนำเสนอ รายงานหน้าชั้น การประเมินจากข้อวิพากษ์ของผู้เรียนที่มีต่อรายวิชา เป็นต้น และให้ผลการศึกษา ในรูปแบบระดับคะแนน (เกรด) เป็นเครื่องมือในการวัดผลการศึกษาของผู้เรียน เช่น ผลการศึกษา A = 4.0 หมายถึง Excellent (ดีเยี่ยม) เป็นต้น
ขั้นที่ 8 การตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตร (Checking for Balance and Sequence) เป็นการตรวจว่ากรอบโครงร่างหลักสูตรมีความสอดคล้องเชื่อมโยงกันระหว่างจุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดประเมินผลหรือไม่	ขั้นที่ 8 การประกันคุณภาพหลักสูตร	คณะพัฒนาการเศรษฐกิจมีการกำหนดการประกันคุณภาพหลักสูตร เพื่อเป็นการตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตร โดยแบ่งออกเป็น 1) <i>การกำกับมาตรฐาน</i> เพื่อเป็นการกำกับติดตามการบริหารจัดการและการดำเนินงานของหลักสูตรว่าเป็นไปตามกรอบโครงร่างของหลักสูตรและผลการเรียนรู้ที่คาดหวังตามที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ 2) <i>บัณฑิต</i> เพื่อเป็นการตรวจสอบคุณภาพของบัณฑิตว่าตรงต่อความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตและตลาดแรงงานมากน้อยเพียงใด 3) <i>ผู้เรียน</i> เพื่อเป็นการคัดเลือกคุณสมบัติและความสามารถของผู้เรียนว่ามีความสามารถในการเรียน

การพัฒนาหลักสูตรของ Tabla	การพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร ศก.	คำอธิบาย
		<p>หลักสูตรนี้ได้มาอย่างน้อยเพียงใด และตรงกับเป้าหมายของผู้เรียนหรือไม่ 4) อาจารย์ เพื่อเป็นการตรวจสอบคุณภาพของอาจารย์ว่าสามารถจัดการเรียนการสอนได้มีประสิทธิภาพมาอย่างน้อยเพียงใด ตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรหรือไม่ 5) หลักสูตร การเรียนการสอน การประเมินผู้เรียน เพื่อเป็นการตรวจสอบหลักสูตรว่ามีความสอดคล้องกันระหว่างวัตถุประสงค์ของหลักสูตรกับผู้เรียนหรือไม่ อย่างไรก็ตาม อาจารย์ผู้สอนมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ ทักษะคติ โดยการคำนึงถึงผลการเรียนรู้ของรายวิชาได้มาอย่างน้อยเพียงใด และใช้หลักเกณฑ์และวิธีการใดเป็นเครื่องมือในการประเมินผู้เรียน 6) สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ เพื่อเป็นการตรวจสอบว่ามีจำนวนเพียงพอและเหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรหรือไม่</p>

และจากการศึกษาวิเคราะห์กระบวนการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเงิน คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ โดยเทียบเคียงกับแนวคิดกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2523) ซึ่งเป็นฐานคิดในการพัฒนาหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ จำนวน 5 ขั้นตอน พบว่า หลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเงิน มีกระบวนการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรอย่างเป็นระบบ โดยคณะกรรมการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรมีส่วนร่วมและมีบทบาทสำคัญในการดำเนินการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรซึ่งมีความสอดคล้องกับ กระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ วิชัย วงษ์ใหญ่ ทุกขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2

การพัฒนาหลักสูตรของ วิชัย วงษ์ใหญ่	การพัฒนาและปรับปรุง หลักสูตร ศก.	คำอธิบาย
<p><u>ขั้นที่ 1</u> คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรกำหนดจุดมุ่งหมาย หลักการและโครงสร้าง และการออกแบบหลักสูตรขึ้นมา โดยอาศัยข้อมูลจากสภาพปัญหาและความต้องการของสังคมปัจจุบัน</p>	<p><u>ขั้นที่ 1</u> การแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรเพื่อดำเนินการออกแบบหลักสูตร</p>	<p>คณะพัฒนาการเศรษฐกิจมีการแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร ประกอบด้วย อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชา และผู้แทนองค์กรวิชาชีพ เพื่อดำเนินการออกแบบหลักสูตร และกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร โดยนำข้อสรุปการระดมความคิดเห็นจากการจัดสัมมนากลุ่ม (Focus Group) ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มาประกอบการพิจารณาเพื่อให้หลักสูตรมีความทันสมัย ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและตลาดแรงงานให้มากที่สุด</p>

การพัฒนาหลักสูตรของ วิชัย วงษ์ใหญ่	การพัฒนาและปรับปรุง หลักสูตร ศก.	คำอธิบาย
<p>ขั้นที่ 2 ยกร่างเนื้อหาสาระ วางแผนการสอน สร้างสื่อการเรียน และคู่มือผู้สอน โดยคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ แต่ละสาขาเป็นผู้กำหนด</p>	<p>ขั้นที่ 2 การออกแบบหลักสูตรและกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตรโดยคณะกรรมการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรร่วมกับคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอน</p>	<p>คณะกรรมการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรของคณะดำเนินการออกแบบหลักสูตรและกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตรนำไปสู่การออกแบบมาตรฐานผลการเรียนรู้รายวิชา ร่วมกับคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอน ตลอดจนการจัดทำแผนการเรียนการสอน กลยุทธ์การสอน เพื่อให้กิจกรรมการเรียนการสอนมีความเชื่อมโยงและกำหนดหลักเกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้</p>
<p>ขั้นที่ 3 ทดลองใช้หลักสูตรใหม่ โดยคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตร กำหนดไว้ว่า ถ้ามีข้อบกพร่องก็ทำการแก้ไขปรับปรุง โดยปรึกษาหารือกับผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขา</p>	<p>ขั้นที่ 3 การใช้หลักสูตรปรับปรุงเพื่อจัดการเรียนการสอน หลังจากระบวนการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรเสร็จสิ้นแล้ว</p>	<p>คณะพัฒนาการเศรษฐกิจได้มีการใช้หลักสูตรปรับปรุงในการจัดการเรียนการสอน หลังจากระบวนการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรและได้รับความเห็นชอบจากสถาบันเรียบร้อยแล้ว และเมื่อพบเจอข้อบกพร่องในระหว่างการใช้หลักสูตร คณะกรรมการบริหารหลักสูตรร่วมกับอาจารย์ผู้สอนและผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาจะร่วมกันหาแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงต่อไป</p>

การพัฒนาหลักสูตรของ วิชัย วงษ์ใหญ่	การพัฒนาและปรับปรุง หลักสูตร ศก.	คำอธิบาย
<p>ขั้นที่ 4 อบรมผู้สอน ผู้บริหารทุกระดับ และบุคลากรทางการศึกษาให้เข้าใจหลักสูตรใหม่ เพื่อใช้หลักสูตรใหม่ให้ถูกต้องเหมาะสม</p>	<p>ขั้นที่ 4 การจัดประชุมคณะและประชุมหลักสูตร เพื่อแจ้งอาจารย์ผู้สอน ผู้บริหาร คณะกรรมการ และบุคลากรทางการศึกษา รับทราบถึงหลักสูตรปรับปรุง</p>	<p>คณะพัฒนาการเศรษฐกิจจะนำเรื่องหลักสูตรปรับปรุงเข้าที่ประชุมคณะและที่ประชุมหลักสูตร เพื่อแจ้งอาจารย์ผู้สอน ผู้บริหาร คณะกรรมการ กลุ่มงานการศึกษา และกลุ่มงานฝ่ายสนับสนุนอื่นๆ ให้มีความเข้าใจและสามารถปฏิบัติงานในหลักสูตรปรับปรุงได้อย่างถูกต้องเหมาะสม</p>
<p>ขั้นที่ 5 นำหลักสูตรไปใช้ปฏิบัติการสอนที่สถานศึกษาก่อนประกาศใช้หลักสูตร ซึ่งกิจกรรมการใช้หลักสูตรใหม่มี 4 ประการ คือ การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน ผู้บริหารจัดเตรียมสิ่งของต่างๆ การจัดการเรียนการสอน และการประเมินผล</p>	<p>ขั้นที่ 5 การใช้หลักสูตรปรับปรุงก่อนประกาศรับรองมาตรฐานหลักสูตร โดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา</p>	<p>คณะพัฒนาการเศรษฐกิจได้มีการใช้หลักสูตรปรับปรุงในการจัดการเรียนการสอน หลังจากผ่านกระบวนการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรและได้รับความเห็นชอบจากสถาบันเรียบร้อยแล้ว ก่อนจะได้รับ การรับรองหลักสูตรจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา โดยอาจารย์ผู้สอนร่วมกับคณะกรรมการบริหารหลักสูตรจะดำเนินการจัดการเรียนการสอนรายวิชาของหลักสูตร ไม่ว่าจะเป็นแผนการสอน กลยุทธ์การสอน สื่อการสอน การวัดและประเมินผลให้เป็นไปตามข้อกำหนดและผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร</p>

สำหรับการศึกษาวิเคราะห์ทฤษฎีการเรียนรู้ (Bloom's Taxonomy) ของ Bloom จำนวน 6 ระดับ เทียบเคียงกับกระบวนการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ การเงิน พบว่าคณะพัฒนาการเศรษฐกิจ ได้นำแนวคิดจำนวน 4 ระดับของ Bloom ได้แก่ 1) Knowledge 2) Comprehension 3) Application 4) Analysis มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและออกแบบหลักสูตร รวมถึงกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตรก่อนการออกแบบและวางโครงสร้างรายวิชาเพื่อให้ สอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตร ตรงกับความต้องการของผู้เรียนและตลาดแรงงาน ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3

การออกแบบผลการเรียนรู้ที่ คาดหวัง (ELO) ของหลักสูตร ศก.	ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom	คำอธิบาย
LO1: เข้าใจและสามารถประยุกต์ องค์ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์และ การเงิน รวมถึงการวิเคราะห์เชิง ปริมาณเพื่อตอบสนองความ ต้องการของตลาดการเงิน	ระดับที่ 1 ความรู้ความจำ (Knowledge) ระดับที่ 2 ความเข้าใจ (Comprehension) ระดับที่ 3 การนำความรู้ไปใช้ (Application)	คณะพัฒนาการเศรษฐกิจได้ ออกแบบผลการเรียนรู้ LO1 ของ หลักสูตร บนพื้นฐานขั้นตอนการ เรียนรู้ของ Bloom ในระดับ Knowledge Comprehension และ Application
LO2: วิเคราะห์และแปลผลข้อมูล เพื่อแก้ปัญหาด้วยทฤษฎีทาง เศรษฐศาสตร์ ทฤษฎีทางการเงิน และเครื่องมือในการวิเคราะห์ วิจัย ทางเศรษฐศาสตร์ที่มี ประสิทธิภาพและทันสมัย	ระดับที่ 4 การวิเคราะห์ (Analysis)	คณะพัฒนาการเศรษฐกิจได้ ออกแบบผลการเรียนรู้ LO2 ของ หลักสูตร บนพื้นฐานขั้นตอนการ เรียนรู้ของ Bloom ในระดับ Analysis
LO3: รู้จักตั้งคำถาม ค้นคว้าหา คำตอบตามกระบวนการเรียนรู้ ตลอดชีวิต หาความก้าวหน้าทาง วิชาชีพ และทันต่อการเปลี่ยนแปลง ความรู้และเทคโนโลยี	ระดับที่ 1 ความรู้ความจำ (Knowledge) ระดับที่ 2 ความเข้าใจ (Comprehension) ระดับที่ 3 การนำความรู้ไปใช้ (Application)	คณะพัฒนาการเศรษฐกิจได้ ออกแบบผลการเรียนรู้ LO3 ของ หลักสูตร บนพื้นฐานขั้นตอนการ เรียนรู้ของ Bloom ในระดับ Knowledge Comprehension และ Application

การออกแบบผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (ELO) ของหลักสูตร ศก.	ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom	คำอธิบาย
LO4: บูรณาการหลักคิดการพัฒนารายอย่างยั่งยืนในบริบทขององค์กรและสังคม	ระดับที่ 1 ความรู้ความจำ (Knowledge) ระดับที่ 2 ความเข้าใจ (Comprehension) ระดับที่ 3 การนำความรู้ไปใช้ (Application)	คณะพัฒนาการเศรษฐกิจได้ออกแบบผลการเรียนรู้ LO4 ของหลักสูตร บนพื้นฐานขั้นตอนการเรียนรู้ของ Bloom ในระดับ Knowledge Comprehension และ Application
LO5: สื่อสารและนำเสนออย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งด้านการเขียนและการพูด	ระดับที่ 2 ความเข้าใจ (Comprehension)	คณะพัฒนาการเศรษฐกิจได้ออกแบบผลการเรียนรู้ LO5 ของหลักสูตร บนพื้นฐานขั้นตอนการเรียนรู้ของ Bloom ในระดับ Comprehension
LO6: มีภาวะผู้นำทางความคิดและความรับผิดชอบ รวมถึงสามารถทำงานเป็นทีมในฐานะสมาชิกที่ดีของกลุ่ม	ระดับที่ 4 การวิเคราะห์ (Analysis)	คณะพัฒนาการเศรษฐกิจได้ออกแบบผลการเรียนรู้ LO6 ของหลักสูตร บนพื้นฐานขั้นตอนการเรียนรู้ของ Bloom ในระดับ Analysis
LO7: ปฏิบัติตามหลักจรรยาบรรณของการประกอบวิชาชีพ มีจิตสำนึกต่อเพื่อนมนุษย์ และมีความรับผิดชอบต่อสังคม	ระดับที่ 4 การวิเคราะห์ (Analysis)	คณะพัฒนาการเศรษฐกิจได้ออกแบบผลการเรียนรู้ LO7 ของหลักสูตร บนพื้นฐานขั้นตอนการเรียนรู้ของ Bloom ในระดับ Analysis

จากตารางการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ว่า ผู้ศึกษาพบทฤษฎีและแนวคิดกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ Tabá และ วิชัย วงษ์ใหญ่ ในทุกขั้นตอนของกระบวนการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตรการณ ส่วนทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom เทียบเคียงกับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตรการณ ซึ่งจากการวิเคราะห์แล้วพบว่า มีการใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ดังกล่าวของ Bloom จำนวน 4 ระดับด้วยกัน ได้แก่ 1) Knowledge 2) Comprehension 3) Application 4) Analysis มาใช้ในการออกแบบและกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร

บทที่ 5

สรุปผลการวิเคราะห์และข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการนำทฤษฎีและแนวคิดกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของนักทฤษฎี Taba (1962) นักการศึกษาไทย วิชัย วงษ์ใหญ่ (2523) และทฤษฎีการเรียนรู้ (Bloom's Taxonomy) ของ Bloom (1956) มาทำการเทียบเคียงกับกระบวนการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเงิน สรุปผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการใช้ทฤษฎีและแนวคิดกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ Taba

ผู้ศึกษาสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า คณะพัฒนาการเศรษฐกิจมีกระบวนการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเงิน เป็นลำดับขั้นตอน มีความเป็นระบบระเบียบ สอดคล้องกับทฤษฎีและแนวคิดกระบวนการพัฒนาหลักสูตร (Grass Roots Approach) ของนักพัฒนาหลักสูตร Taba (1962) ในทุกขั้นตอน ได้แก่ 1) ศึกษาวิเคราะห์ความต้องการ 2) กำหนดจุดมุ่งหมาย 3) เลือกรื้อทฤษฎี 4) จัดรวบรวมเนื้อหาสาระ 5) คัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ 6) จัดประสบการณ์การเรียนรู้ 7) กำหนดสิ่งที่จะประเมิน และ 8) ตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตร จึงทำให้หลักสูตรมีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ ให้ความสำคัญกับผู้เรียนโดยเน้นผู้เรียนเป็นจุดศูนย์กลางการเรียนรู้ อาจารย์ผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการร่วมกันออกแบบการจัดการเรียนการสอนรายวิชา หลักสูตรมีความทันสมัย สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน ผู้ใช้บัณฑิต และตลาดแรงงานจากภาครัฐและภาคเอกชนได้อย่างสูงสุด

5.2 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการใช้แนวคิดกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ วิชัย วงษ์ใหญ่

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยเทียบเคียงกับแนวคิดกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2523) นักพัฒนาหลักสูตรที่สำคัญคนหนึ่งของไทยที่เน้นความสำคัญในบทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรและการทดลองใช้หลักสูตรก่อนมีการประกาศใช้อย่างเป็นทางการนั้น ผู้ศึกษาสามารถสรุปได้ว่า คณะกรรมการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเงิน ประกอบด้วย 1) อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร 2) ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชา (เป็นบุคคลภายนอก) และ 3) ผู้แทนองค์กรวิชาชีพ เป็นกลไกที่สำคัญอย่างยิ่งอีกกลไกหนึ่งในกระบวนการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้เป็นไปตามแบบแผน มีหลักการ และเป็นระบบระเบียบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ วิชัย วงษ์ใหญ่ เนื่องจากทำให้หลักสูตรมีทิศทางและเป้าหมายที่ชัดเจน มีการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตรเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงทำให้หลักสูตรสะท้อนต่อความต้องการของผู้เรียนและตลาดแรงงาน มีความทันสมัยและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของ

สภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วอีกด้วย นอกจากนี้ กระบวนการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเงิน เป็นกระบวนการสำคัญที่ทำให้หลักสูตรมีคุณภาพ ได้มาตรฐาน และมีความเป็นสากล เนื่องจากมีความสอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ซึ่งได้นำแนวคิดกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ วิชัย วงษ์ใหญ่ มาเป็นฐานคิดในกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติดังกล่าวด้วย

5.3 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom

ทฤษฎีการเรียนรู้ (Bloom's Taxonomy) ของนักพัฒนาหลักสูตร Bloom (1956) ซึ่งแบ่งออกเป็น 6 ระดับ ได้แก่ 1) Knowledge 2) Comprehension 3) Application 4) Analysis 5) Synthesis และ 6) Evaluation ก็มีบทบาทที่สำคัญต่อกระบวนการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเงิน ซึ่งจากการวิเคราะห์ข้อมูลจึงสรุปได้ว่า คณะทำงานพัฒนาและปรับปรุง หลักสูตรของคณะพัฒนาการเศรษฐกิจได้นำขั้นตอนการเรียนรู้ในระดับที่ 1 – 4 จากทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom มาเป็นแนวทางในการออกแบบและกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตรเศรษฐศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเงิน โดยสรุปเป็นตารางดังนี้

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (ELO) ของหลักสูตร	ระดับการเรียนรู้จากทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom
LO1 : เข้าใจ และ ประยุกต์ องค์ความรู้ทาง เศรษฐศาสตร์การเงิน	Knowledge Comprehension Application
LO2: วิเคราะห์ข้อมูลด้วยทฤษฎีเศรษฐศาสตร์และ การเงิน	Analysis
LO3: เรียนรู้ตลอดชีวิต หาคำความก้าวหน้าทางวิชาชีพ	Knowledge Comprehension Application
LO4: บูรณาการหลักคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน	Knowledge Comprehension Application
LO5: สื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ	Comprehension
LO6: มีภาวะผู้นำทางความคิด สามารถทำงานเป็น ทีม	Analysis
LO7: ยึดมั่นจรรยาบรรณ	Analysis

ซึ่งทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom ทำให้หลักสูตรสามารถออกแบบและกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ได้สะท้อนตรงต่อความต้องการของผู้เรียนและสอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตรได้อย่างชัดเจน ทำให้ หลักสูตรมีความน่าสนใจ มีความโดดเด่น มีความเป็นอัตลักษณ์และแตกต่างจากหลักสูตรอื่นๆ สามารถ ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานและผู้เรียนที่ต้องการทำงานในสายอาชีพภาคการเงิน เช่น นักวิเคราะห์หลักทรัพย์ ผู้จัดการกองทุน วาณิชธนกร นักลงทุนสัมพันธ์ นักวางแผนการเงิน เศรษฐกร ฯลฯ ได้เป็นอย่างดี

5.4 ข้อเสนอแนะ

กระบวนการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเงิน โดยการเทียบเคียงกับทฤษฎีและแนวคิดกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ Tabá วิชัย วงษ์ใหญ่ และทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom เป็นการตรวจสอบรูปแบบของการกระบวนการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรว่าเป็นไปอย่างมีหลักการ มีความถูกต้อง และเป็นระบบระเบียบสอดคล้องกับทฤษฎีและแนวคิดดังกล่าวหรือไม่ ผู้ที่มีบทบาทสำคัญและเป็นกลไกในการขับเคลื่อนให้หลักสูตรมีการพัฒนาไปในทิศทางที่ชัดเจนตรงต่อความต้องการผู้เรียน ผู้ใช้บัณฑิต และตลาดแรงงาน ควรมีองค์ประกอบใดบ้าง และการออกแบบหลักสูตรที่สะท้อนต่อความต้องการของผู้เรียนอย่างชัดเจนควรมีค่านี้ถึงพื้นฐานใดบ้าง ซึ่งการตรวจสอบรูปแบบในกระบวนการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรดังกล่าว เป็นการตรวจสอบว่าหลักสูตรมีคุณภาพ ได้มาตรฐาน มีความเป็นสากล สอดคล้องกับเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และหลักสูตรมีความทันสมัย สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและตลาดแรงงานเท่านั้น แต่ไม่สามารถตรวจสอบจำนวนของผู้ที่สนใจเรียนในหลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเงินได้ ดังนั้น จึงควรทำการศึกษาวิเคราะห์จำนวนผู้ที่สนใจเรียนหลักสูตรควบคู่ไปกับกระบวนการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร รวมถึงการประชาสัมพันธ์รายละเอียดและจุดเด่นของหลักสูตรปรับปรุงให้กับผู้สนใจเรียนได้ทราบจากช่องทางการสื่อสารต่างๆ เช่น Website คณะ, Website สถาบัน, Social Media ฯลฯ ให้ทั่วถึงด้วย

บรรณานุกรม

- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2523). *การพัฒนาหลักสูตรและการสอน มิติใหม่*. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาสน์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2533). *การพัฒนาหลักสูตรแบบครบวงจร*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2552). “หลักสูตร”. สารานุกรมวิชาชีพรุเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 80 พรรษา. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. หน้า 469 – 474
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2554). *การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : บริษัท อาร์ แอนด์ ปริ้นท์ จำกัด.
- สันต์ ธรรมบำรุง. (2527). *หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บรสิงห์.
- กาญจนา कुमारักษ์. (2540). *หลักสูตรและการสอน*. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- ชมพันธ์ กุญชร ณ อยุธยา. (2540). *การพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ข่าวทหารอากาศ.
- สุนีย์ ภูพันธ์. (2546). *แนวคิดพื้นฐานการสร้างและการพัฒนาหลักสูตร ยุคปฏิรูปการศึกษาไทย*. เชียงใหม่ : สำนักพิมพ์ The Knowledge Center.
- Tyler, Ralph W. (1949). *Basic Principles of Curriculum and Instruction*. Chicago : The University of Chicago Press.
- Bloom, Benjamin S., ed. (1956). *Taxonomy of Education Objectives, Handbook I : Cognitive Domain*. New York : David Mc Kay.
- Taba, Hilda. (1962). *Curriculum Development : Theory and Practice*. New York : Harcourt, Brace and World.
- Good, Carter V. (1973). *Dictionary of Education*. New York : McGraw-Hill.
- Oliva, Peter F. (1982). *Developing the Curriculum*. New York : Harper Collins.
- Oliva, Peter F. (2009). *Developing the Curriculum*. 7th ed. Boston : Allyn and Bacon.
- Beauchamp, George. A. (1981). *Curriculum Theory*. 4th. F.E. Peacock Publishers (Itasca, Ill.).
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2552) “ประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552” ประกาศ ณ วันที่ 16 กรกฎาคม 2552

- ฉ่ำ เชื้ออินทร์. (2552). *การพัฒนาหลักสูตร*. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :
<http://wachum.org/dewey/300/curriculum3.html>. (วันที่ค้นข้อมูล : 6 สิงหาคม 2561).
- Sirikanya Chankong. (2557). *ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom (Bloom's Taxonomy)*. [ออนไลน์].
 เข้าถึงได้จาก : <https://sirikanya926.wordpress.com/2014/01/18/>. (วันที่ค้นข้อมูล : 6 สิงหาคม 2561).
- สุจิตตรา จันทร์ลอย. (2554). *ทฤษฎีการเรียนรู้ตามแนวคิดของบลูม*. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :
<http://weblogsimple.blogspot.com/>. (วันที่ค้นข้อมูล : 6 สิงหาคม 2561).
- อนันต์ศักดิ์ สร้างคำ. (2554). *ทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม*. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :
<https://sites.google.com/site/anansak2554/thvsdi-kar-reiyn-ru-khx-ngblum>.
 (วันที่ค้นข้อมูล : 6 สิงหาคม 2561).
- เดชพงษ์ อุ่นชาติ. (2555). *หลักสูตร*. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.kruchiangrai.net/2012/08/11/>.
 (วันที่ค้นข้อมูล : 6 สิงหาคม 2561).
- นิธิพล. (2559). *การพัฒนาหลักสูตร*. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://nithipon.blogspot.com/2016/01/tyler.html>.
 (วันที่ค้นข้อมูล : 6 สิงหาคม 2561).
- ศรัญญา คงด้วง. (2558). *ทฤษฎีหลักสูตร*. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :
http://thaicurriculum.blogspot.com/2015/05/blog-post_12.html. (วันที่ค้นข้อมูล :
 6 สิงหาคม 2561).
- อริยะ ครุฑทอง. (2557). *ทฤษฎีการพัฒนาหลักสูตร*. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :
<https://ariyakhрутthong.wordpress.com>. (วันที่ค้นข้อมูล : 6 สิงหาคม 2561).
- nattawad147. (2560). *รูปแบบพัฒนาหลักสูตร*. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :
<https://www.slideshare.net/nattawad147/4-80719702>. (วันที่ค้นข้อมูล : 6 สิงหาคม 2561).
- nattawad147. (2560). *การพัฒนาหลักสูตร ไทเลอร์ ทาบว โอลิวา*. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :
<https://www.slideshare.net/nattawad147/ss-79384572>. (วันที่ค้นข้อมูล : 6 สิงหาคม 2561).
- สุภาวดี บุญแก้ว. (2560). *รูปแบบ และกระบวนการการพัฒนาหลักสูตร*. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :
<http://dearysupawadee.blogspot.com/2017/02/blog-post.html>. (วันที่ค้นข้อมูล :
 6 สิงหาคม 2561).

ภาคผนวก

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (Expected Learning Outcomes : ELOs) ของหลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเงิน มี 7 ประการ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง (Expected Learning Outcomes)
<p>LO1 : เข้าใจและสามารถประยุกต์องค์ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์และการเงิน รวมถึงการวิเคราะห์เชิงปริมาณ เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดการเงิน</p> <p>Understand and apply knowledge of economics, finance, and quantitative Analysis for the best interest of financial markets.</p>
<p>LO2 : วิเคราะห์และแปลผลข้อมูล เพื่อแก้ปัญหาด้วยทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ ทฤษฎีทางการเงิน และเครื่องมือในการวิเคราะห์ วิจัย ทางเศรษฐศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพและทันสมัย</p> <p>Analyze and interpret data to solve real world with modern economic and financial theory along with efficient analytical tools.</p>
<p>LO3 : รู้จักตั้งคำถาม ค้นคว้าหาคำตอบตามกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต หาความก้าวหน้าทางวิชาชีพ และทันต่อการเปลี่ยนแปลงความรู้และเทคโนโลยี</p> <p>Engage in lifelong learning, career advancement activities, and keep up-to-date with knowledge and emerging technologies.</p>
<p>LO4 : บูรณาการหลักคิดการพัฒนายั่งยืนในบริบทขององค์กรและสังคม</p> <p>embed sustainable development concepts in organizational and societal culture.</p>
<p>LO5 : สื่อสารและนำเสนออย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งด้านการเขียนและการพูด</p> <p>Communicate effectively in writing and speaking</p>
<p>LO6 : มีภาวะผู้นำทางความคิดและความรับผิดชอบ รวมถึงสามารถทำงานเป็นทีมในฐานะสมาชิกที่ดีของกลุ่ม</p> <p>Portray thought Leadership and accountability ,and be an effective team member.</p>
<p>LO7 : ปฏิบัติตามหลักจรรยาบรรณของการประกอบวิชาชีพ มีจิตสำนึกต่อเพื่อนมนุษย์ และมีความรับผิดชอบต่อสังคม</p> <p>Adhere to professional ethics and maintain societal responsibilities.</p>